

Nr 107.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förhöjd ersättning till f. d. borgmästaren i Ängelholm Gustaf Viktor Berg von Linde; given Stockholms slott den 9 mars 1951.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Herman Zetterberg.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 mars 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, ANDERSSON, LINGMAN.

Efter gemensam beredning med chefen för civildepartementet anför chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg.

Under 5:o) i propositionen nr 165 till 1947 års riksdag ävensom i en till riksdagens statsutskott överlämnad promemoria framlade jag förslag om statsverkets övertagande av staden Ängelholms förpliktelser gentemot då-

varande borgmästaren i staden, Gustaf Viktor Berg von Linde i anledning av rådhusrättens upphörande. Enligt den av Kungl. Maj:t den 15 november 1918 fastställda stadgan för rådhusrätten och magistraten var borgmästaren skyldig avgå från tjänsten vid 67 års ålder, därest en årlig pension av 4 500 kronor bestämdes för honom. Beslut om dylik pension hade icke fattats av staden. I likhet med statskontoret ansåg jag att nämnda bestämmelse om avgångsskyldighet kunde åberopas av kronan. Ersättningen till Berg von Linde syntes mig sålunda, såvitt avsåge tiden efter uppnådd ålder av 67 år, böra bestämmas till 4 500 kronor årligen. Jag uttalade emellertid, att nämnda ersättning, som beräknats efter 1918 års penningvärde, måhända kunde förefalla låg i betraktande av att en av staden år 1939 genomförd höjning av Berg von Lindes lön godtagits såsom grund för bestämmandet av hans ersättning för tiden intill fyllda 67 år. Därtill komme de höjningar av löne- och pensionsbelopp som i allmänhet vidtagits efter år 1918. Emellertid borde frågan om en eventuell förhöjning av det ifrågavarande beloppet lämpligen avgöras senare i samband med att borgmästaren uppnådde sagda ålder. Därmed vunnes också att ersättningen kunde anpassas efter den då genomförda allmänna löne- och pensionsregleringen för statens befattningshavare.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag medgav riksdagen (skr. nr 194/1947), att till Berg von Linde finge från och med den dag, då föreskrift om staden Ängelholms förenande i judiciellt avseende med Södra Åsbo och Bjäre domsaga trädde i kraft, från allmänna indragningsstaten utbetalas årlig ersättning, intill den tidpunkt då han uppnådde 67 års ålder, med 16 500 kronor jämte rörligt tillägg å ett belopp av 10 536 kronor enligt de för befattningshavare i statens tjänst stadgade grunder och under hans därefter återstående livstid med 4 500 kronor.

Genom beslut den 13 juni 1947 har Kungl. Maj:t förordnat, att rådhusrätten i Ängelholm skulle upphöra från och med den 1 januari 1948 och staden från och med samma dag i judiciellt avseende förenas med nämnda domsaga.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 12 januari 1951 har Berg von Linde hemställt, att den till honom för tiden till den 20 februari 1951 — då han fyllde 67 år — bestämda ersättningen måtte utgå alltjämt till den 20 februari 1954 och att den årliga ersättningen under hans därefter återstående livstid måtte bestämmas till två tredjedelar av 16 500 kronor jämte rörligt tillägg. Till stöd härför har Berg von Linde anfört i huvudsak:

Av Kungl. Maj:t fastställd stadga för rådhusrätten och magistraten i Ängelholm föreskrev, att borgmästaren skulle avgå efter fyllda 67 år, i den händelse åt honom bestämdes en årlig pension av 4 500 kronor. Genom detta stadgande hade staden förbehållits rätt att bestämma tidpunkten för borgmästarens avgång efter fyllda 67 år ävensom pensionen, givetvis efter överenskommelse med tjänsteinnehavaren. Huru beslutet utfallit för Berg von Lindes del hade säkerligen kommit att bero på omständigheterna vid hans eventuella avgång. Då stadsfullmäktige i Ängelholm tidigare bestämt hans löneförmåner i enlighet med de grunder som fastställts för stadens

övriga befattningshavare, kunde med skäl antagas, att pensionen kommit att bestämmas efter enahanda grunder, d. v. s. med hänsyn till hans inkomster vid avgången från borgmästarämbetet. Samma slutsats kunde dragas av stadsfullmäktiges i Ängelholm protokoll den 15 mars 1944, som innefattade beslut å Berg von Lindes framställning om upptagande till behandling av frågan om borgmästarens pension. Beslutet innehöller, att stadsfullmäktige icke för det dåvarande ville fastställa pensionsbeloppet, när sju år återstode till den ifrågasatta pensionsåldern och man först då kunde bedöma pensionsbeloppets skälighet. Det kunde icke vara förenligt med gällande bestämmelser om tjänsteinnehavares betryggade ställning att statsverket utan Berg von Lindes samtycke övertagit bestämmandet i ovan nämnda hänseenden, varför han ansåge sig berättigad att även efter den 20/2 1951, då han fyllde 67 år, uppbära de inkomster han gått förlustig genom borgmästarämbetets indragning.

Statskontoret har avgivit utlåtande över framställningen den 9 februari 1951. Däri har ämbetsverket uttalat, att det med hänsyn till riksdagens förutnämnda beslut icke borde ifrågakomma att tillmötesgå Berg von Lindes yrkande att honom intill 67 års ålder tillerkänd ersättning måtte utgå även viss tid efter nämnda tidpunkt. Däremot har statskontoret ansett en viss höjning av ersättningen för tiden därefter motiverad. Beträffande storleken härav har statskontoret anfört följande:

Enligt vad ämbetsverket under hand inhämtat, uppgår för närvarande jämlikt Ängelholms stads pensionsreglemente pension till stadens befattningshavare till 70 procent av grundlön jämte ålderstillägg. Härtill kommer enligt beslut av stadsfullmäktige dels ett provisoriskt tillägg av 864 kronor för år, dels ock 20 procent kristillägg å grundpensionen. En enligt dessa grunder bestämd pension för Berg von Linde, som uppbar en grundlön av 6 893 kronor jämte tre ålderstillägg å vardera 545 kronor, skulle utgöra $(70/100 \times 8\,528 + 864 + 20/100 \times 70/100 \times 8\,528 =)$ kr. 8 027:52. Med utgångspunkt från ett rörligt tillägg av 12 procent motsvarar en dylik pension ett belopp av, efter avrundning, 7 176 kronor.

Statskontoret har sålunda föreslagit, att den Berg von Linde efter uppnådd ålder av 67 år tillkommande ersättningen bestämmas till 7 176 kronor jämte rörligt tillägg enligt statliga grunder.

Hovrätten över Skåne och Blekinge har i utlåtande den 28 februari 1951 förordat, att den Berg von Linde efter uppnådd ålder av 67 år tillkommande ersättningen måtte bestämmas till belopp motsvarande full pension till tingsdomare i högsta löneklassen eller 10 920 kronor jämte rörligt tillägg enligt statliga grunder. Hovrätten anför till stöd härför följande:

Såsom skäl för uppskjutande till pensionsålderns inträde av ett slutligt ständpunkttagande i fråga om storleken av pensionsersättningen anförde departementschefen 1947 (prop. nr 165/1947) att därmed vunnas att ersättningen kunde anpassas efter den då genomförda allmänna löne- och pensionsregleringen för statens befattningshavare. Med hänsyn till nu berörda förhållanden kan ifrågasättas huruvida icke pensionsersättningen till Berg von Linde skäligen bör bestämmas till $2/3$ av $16\,500 = 11\,000$ kronor jämte rörligt tillägg. Pensionen till hovrättsråd och tingsdomare utgår emellertid för närvarande med 10 920 kronor och hovrätten anser ersättningen till Berg von Linde ej böra bestämmas till högre belopp. Å andra sidan vill hov-

rätten framhålla att Berg von Linde i sin ställning som borgmästare, i den mån en jämförelse kan göras uti ifrågavarande hänseende, synes kunna likställas med en tingsdomare.

Departementschefen. I propositionen nr 165/1947 uttalade jag att jag i likhet med statskontoret funne kronan kunna åberopa den i stadgan för rådhusrätten i Ängelholm intagna bestämmelsen om skyldighet för borgmästaren att avgå ur tjänsten vid 67 års ålder, därest en årlig pension av 4 500 kronor bestämdes åt honom. Jag vidhåller denna mening. Berg von Lindes yrkande att den honom intill 67 år tillerkända ersättningen måtte utgå jämväl för tiden därefter till den 20 februari 1954, kan jag därför icke biträda.

Vad härefter angår frågan om Berg von Lindes ersättning efter uppnådda 67 år har efter nämnda propositions avlåtande en allmän pensionsreglering genomförts för de statliga befattningshavarna. Med hänsyn härtill finnas skäl för det antagandet att, därest rådhusrätten i Ängelholm icke bringats att upphöra och Berg von Linde sålunda fungerat såsom borgmästare till åtminstone 67 års ålder, staden skulle ha beviljat honom pension med högre belopp än 4 500 kronor. Det av Berg von Linde åberopade protokollsutdraget från stadsfullmäktiges sammanträde den 15 mars 1944 synes giva ytterligare stöd för ett sådant antagande. På grund härav och i betraktande av penningvärdets fall framstår den Berg von Linde tillerkända statliga ersättningen efter uppnådd ålder av 67 år nu såsom icke längre skälig. Jag finner därför påkallat att ersättningen höjes.

Beträffande storleken av fyllnadsbeloppet ha statskontoret och hovrätten uttalat olika meningar. Statskontorets förslag är baserat på de nu gällande bestämmelserna om pension till befattningshavare hos Ängelholms stad. Vid sin med denna utgångspunkt gjorda beräkning har emellertid statskontoret icke medtagit Berg von Lindes sportelinkomster. Hæremot torde med fog kunna invändas, att om rådhusrätten alltjämt bestått, löne-reglering med all sannolikhet ägt rum för borgmästaren, därvid — liksom numera skett i andra städer med rådhusrätt — sportlerna indragits till stadskassan och borgmästartjänsten placerats i en lönegrad som inneburit mer eller mindre fullständig kompensation för de mistade sportlerna. Pensionen hade då anpassats efter den sålunda bestämda lönen och uppgått till betydligt högre belopp än det av statskontoret nu föreslagna. Jag anser därför statskontorets förslag icke böra godtagas.

Hovrätten har funnit, att Berg von Lindes tjänst såsom borgmästare bör i pensionshänseende jämsställas med tingsdomarbefattning, och förordat, att ersättningen bestämmas till samma belopp som utgår i pension till sådan befattningshavare. Med hänsyn till stadens ringa storlek synes mig dock ersättningen böra fastställas till något lägre belopp än som skulle tillkommit Berg von Linde, om han innehåft tingsdomarbefattning. För egen del vill jag sålunda förorda, att ersättningen bestämmas till 9 900 kronor för år jämte rörligt tillägg.

Under åberopande av det anförda får jag alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, med ändring av sitt förutnämnda år 1947 fattade beslut, medgiva, att till f. d. borgmästaren i Ängelholm Gustaf Viktor Berg von Linde må, räknat från den 20 februari 1951, under hans återstående livstid från allmänna indragningsstaten utbetalas årlig ersättning med 9 900 kronor jämte rörligt tillägg därå enligt de för befattningshavare i statens tjänst vid varje tidpunkt gällande grunder.

Vad departementschefen hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämna, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Axel Nilsson.